

LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENTET

En framtidsrettet landbrukspolitikk

Rekruttering til primærnæringen

Statssekretær Ola Heggem

27. november 2009

Regjeringens mål for landbrukspolitikken

- "Landbruket i Norge har flere funksjoner: produsere trygg mat og sikre matforsyningen og samtidig bidra til sysselsetting og bosetting over hele landet" (Soria-Moria II)
- Regjeringen legger stor vekt på distrikts- og regionalpolitikken
- Landbruket er bærebjelken i mange lokalsamfunn i distriktene som ressurs for sysselsetning og bosetting
- Produserer "fellesgoder" knyttet til kulturlandskapet, miljø og levende bygder

Jordbruksoppgjørene i forrige regjeringsperiode

- Samlet ga jordbruksoppgjørene i Soria Moria I-perioden, 2006-2009, grunnlag for inntektsløft på om lag 73 000 kroner per årsverk
- Tilsvarende nær kronelik utvikling andre grupper ligger an til for perioden 2006-2010
- På landsbasis er det for saueholdet i perioden 2006 til 2010 lagt til rette for en inntektsøkning på over 100.000 kroner pr årsverk

Jordbruksavtalen for 2009-2010

- Inntektsøkning på 28000 kr/årsverk i snitt i forhold til budsjett 2009 før oppgjør
 - Tilskuddene til det grasbaserte husdyrholdet økte mer enn den totale bevilgningsøkningen på 560 mill. kroner
 - Vel $\frac{3}{4}$ av tilskuddsøkningen vil komme melkeproduksjonen til gode
- Sikre og styrke distrikts- og strukturprofilen i virkemidlene
 - satsene i driftstilskuddet til melk ble økt med 16.000 kroner pr. bruk (25%), uavhengig av om bruket har 12 eller 60 kyr. Sterk strukturprofil
- Styrke landbrukets miljøprofil, ivareta kulturlandskapet, øke beiting med husdyr og styrke klimatiltaka
- Øke innsatsen for det økologiske jordbruket, med sikte på økt produksjon og forbruk
- Forbedre velferdsordningene for jordbruket

Ny regjeringsplattform

- Videreutvikle inntekts- og velferdspolitikken fra forrige periode
- Offentlig utredning om kjedemakt i dagligvarebransjen
- Redusere konfliktnivået i rovviltpolitikken
- Gjøre landbruket til en del av klimaløsningen
- Øke landbruksbistanden for å styrke global matsikkerhet
- Stimulere til økt satsing innenfor vare- og tjenesteproduksjon, matspesialiteter, grønt reiseliv, utmarksnæringer og "inn på tunet"
- **Sikre grunn- og videreutdanningen i landbruket og øke konkurransevnen i hele verdikjeden gjennom økt satsing på kunnskap og forskning**

Ny stortingsmelding – ny politikk?

- Viktig arbeid for Landbruks- og matdepartementet
- I startfasen med å utrede grunnlaget for den nye stortingsmeldingen
- En gjennomgang av landbruks- og matpolitikken skal påvise og styrke landbrukets positive samfunnsbidrag, og medvirke til å sette norsk landbruk i stand til å møte globale og nasjonale utfordringer
- Landbrukspolitikken skal legge til rette for produksjon av trygg mat for egen befolkning på en effektiv og bærekraftig måte
- Mange endringer i rammevilkårene for norsk landbruk og i næringa etter Stortingsmelding nr 19 "*Om norsk landbruk og matproduksjon*" ble lagt fram i 1999
- Med en ny stortingsmelding, skal ikke hovedkursen for norsk landbrukspolitikk endres – den kursendringen regjeringen startet med i Soria-Moria 1 skal forsterkes og videreutvikles

Rekruttering

- For LMD er det viktig å sikre framtidige yrkesutøvere til landbruket – da dette er en forutsetning for en dynamisk landbruksnæring og levende bygder
- Hvordan følger vi opp dette?
- Over statsbudsjettet og jordbruksavtalen
- Statsbudsjettet
- LMD støtter frivillige organisasjoner med 20,7 mill. kroner. Av dette går over 7 mill. kroner til landsdekkende organisasjoner som fremmer grønne verdier blant barn og unge

Fordelt på

- - 4H – 6,8 mill. kroner
- - Slipp oss til – ungdom inn i landbruket – 200 000
- - Ung dyrevelferd – 100 000

Jordbruksavtalen

- For å sikre rekrutteringen til landbruket er økonomiske og sosiale forhold viktig – derfor nytter avtalepartene en rekke virkemidler
- Investeringsvirkemidlene
- BU- midlene
- Melkekvoter
- Velferdsordninger
- Utredning om en egen støtteordning for ungdom innenfor det distriktpolitiske virkeområdet

Forvaltningsreformen

- I sammenheng med forvaltningsreformen får Fylkeskommunene i 2010 20 mill kroner til rekruttering, kompetanseheving, likestilling og etter- og videreutdanning i landbruket – retningslinjer for bruken av midlene
- Tilskudd til gjennomføring av kompetanseutvikling og kompetansehevende tiltak innenfor et bredt landbruksbegrep. Det kan også gis støtte til kompetansetiltak som gir voksne med annen videregående opplæring grunnleggen landbruksutdanning
- Prosjekter/tiltak knyttet til rekruttering til landbruksnæringen

- Arbeid knyttet til likestilling i landbruket
- Tiltak som bidrar til å styrke rekrutteringen i de offentlige og private naturbruksskolene
- Midlene kan ikke nyttes til generell drift av naturbruksskolene
- Det oppfordres til fylkesovergripende samarbeid for å utnytte ressursene best mulig, samt at midlene også bør sees i sammenheng med fylkeskommunens øvrige satsing på rekruttering, likestilling og kompetanseheving

Utdanning

- Landbruket er en mangfoldig, kompleks næring - og kravene fra marked og myndigheter til effektiv drift, trygg mat, dyrevelferd, miljø og klima forutsetter kompetente næringsutøvere – Grunnlaget for kompetente næringsutøvere legges i utdanningssystemet.
- Vi kan skjelne mellom grunnutdanning og utdanning på høyskolenivå, samt etter- og videreutdanning
- Det er KD som både har ansvaret for grunnutdanningen og utdanningen på høyskole- og universitetsnivå
- Det er LMD som har ansvaret for etter- og videreutdanningen

Grunnutdanningen

- Øke rekrutteringen til naturbruksskolene
- Utdanne flere agronomer og gartnere
- Tilrettelegge for at flere voksne som skal overta gårdsbruk i voksen alder får en landbruksutdanning
- Tilrettelegge for nye studietilbud
- Utfordring – Være mer aktiv overfor ungdomsskoleelevene og karriereveilederne på ungdomsskolene

Fagskolene

- Fagskolene er et utdanningstilbud, som bygger på videregående opplæring eller tilsvarende realkompetanse – er rettet inn mot å dekke arbeids- og næringslivets behov. Bygger på en egen lov - Fagskoleloven
- Nasjonalt organ for kvalitet i opplæringen (NOKUT) har ansvaret for å godkjenne fagskoleutdanningen. Spesielt har helsesektoren og den maritime næringen satset bevisst på fagskolene for å få kvalifiserte kompetente medarbeidere. Innen landbruk finnes det bare to skoler – Tomb og Vea - selv om flere skoler har planer
- Fra 2010 får fylkeskommunene ansvaret for fagskolene – og finansieringen blir rammefinansiert. Hensikten er at fylkeskommunene skal sørge for at fagskoletilbudet blir tilpasset regionens arbeids- og næringsliv
- I en mer og mer krevende landbruksnæring tror jeg fagskolene vil være en egnet utdanning – for de elevene som vil fordype og profesjonalisere seg i den produksjonsretning de velger

UH- sektoren

- Det er flere regionale høyskoler som tilbyr utdanning innen landbruk – innovasjon og entreprenørskap – ulike tilleggsnæringer som reiseliv og utmarksnæringer
- På universitetsnivå er UMB den dominerende institusjon
- Vi har et utdanningstilbud – problemet er svak søkning til landbruksstudiene
- Det medfører at det både er utfordrende å opprettholde studietilbudet og kompetansen på utdanningsinstitusjonene, samt at det kan bli mangel på høyere landbruksfaglig kompetanse – jf. rapport fra Landbrukets utredningskontor

Etter- og videreutdanning

- I et livslangt læringsperspektiv er det viktig med et godt etter- og videreutdanningstilbud.
- Kompetanseprogram i landbruket (KIL)
- Skogbrukets Kursinstitutt (SKI)
- BU midler – Verdiskapningsprogrammene for mat, skog og reindrift
- Fylkesmidlene til rekruttering, likestilling og kompetanseheving

Avsluttende merknader

- Omdømmebygging
- Satt utdanning på dagsorden